

Szegedi Szabadtéri Játékok 1963

Számítunk egyetemünk további segítségére

Beszélgetés Tari János igazgatóval

A felszabadulást követően immár ötödször nyílt meg a Szabadtéri Játékok műsor-sorozata a Brankovics György című Erkel-operával, hogy messze vidékek közönségét tanítsa, szórakoztassa az ország legjelentékenyebb szabadtéri színpadáról.

A Játékok rangját időről-időre öregbítették a legnevesebb magyar és külföldi művészek és szereplők mellett a város lakosai is, akik — a Szabadtéri Játékok Vezetőségének egyöntetű véleménye szerint — vendégszeretettel, munkavállalással, városépítő és építő feladatok lebonyolításával jelenősen járultak hozzá a rendezvények sikeréhez, s ezzel országunk, népünk jó hírének növeléséhez.

— Vajon-e feladatok vállalásában és betöltésében milyen szerep hárult egyetemünkre és főiskoláinkra? Milyen konkrét segítséget adott az esztendő alatt az egyetemi előadó-gárda, a tudományos dolgozók a Játékok vezetésének? — tesszük fel az első kérdést Tari János elvtársnak, a Szabadtéri Játékok igazgatójának.

— Örömmel tapasztaltuk már az első esztendőktől kezdődően, hogy a két egyetem tudósai saját ügyüként kezelik a játék problémáit. Tudvalevő, hogy mind az orvostudományi egyetem, mind a természettudományi kar számos olyan intézménnyel rendelkezik, melyek a Játékok közvetlen közelében végzik napi tevékenységüket. Elmélyültséget kívánó, csendet igénylő, fontos egészségügyi vagy természettudományos kutatómunkát végeznek. S a jelentékeny kísérleteket végző tudósoknak a nyári hónapokban egy csomó köztétellel „zavarjuk meg” megszokott tevékenységét: ilyen a tér lezárása, az építkezések és próbák-okozta zajok, és sok más „kellemetlenség”. Csak hálásak lehetünk-e kutatóknak, a Beloiannisz-téri intézmények vezetőinek és dolgozóinak azért, hogy e „kellemetlenségek” miatt soha a legkisebb összeütközés sem volt tapasztalható az évek során. Készségesen vállalják minden évben az említett nehézségeket.

— Konkrét közreműködést vállaltak-e eddig az egyetemek előadói, kutatói?

— Mindjárt az első esztendőben, s azóta is nagy segítségünkre van a Bolyai Intézet. Kalmár László professzor és Muszka Dániel tudományos kutató közreműködésével oldottuk meg a hangképzés berendezés megépítését és tökéletesítését. Az Orvostudományi Egyetem előadói, orvosai is sok esetben siettek segítségünkre: a többször előforduló, kisebb-nagyobb baleseteknél (melyekre minduntalan számítani lehet, hisz egyszerre 3000 embert foglalkoztatunk mozgáskorlátozott) mindig készségesen részesítettek elsősegélyben az arra rászorultakat. Felejtethetetlenül megható epizódja volt például a tavalyi előadásnak az a szíves

támogatás, melyet dr. Szilárd Jánosné és dr. Imre József orvosok, az I. sz. Sebészeti Klinika dolgozóinak elsősegélynyújtása jelentett. Tudvalevően Lukács Margit, az Ember tragédiája Évaja fájdalmas rándulást szenvedett előadás közben, s a két fiatal orvos a nézőteret elhagyva, azonnal segítségére sietett, s gyors és eredményes beavatkozásuknak — no meg a művésznő valóban hősiességű magatartásának — köszönhető, hogy a produkciót be tudtuk fejezni, s a több száz kilométerrel idelátogató vendégek, s a több ezer kilométeres utat vállaló külföldiek komplett előadást láthattak.

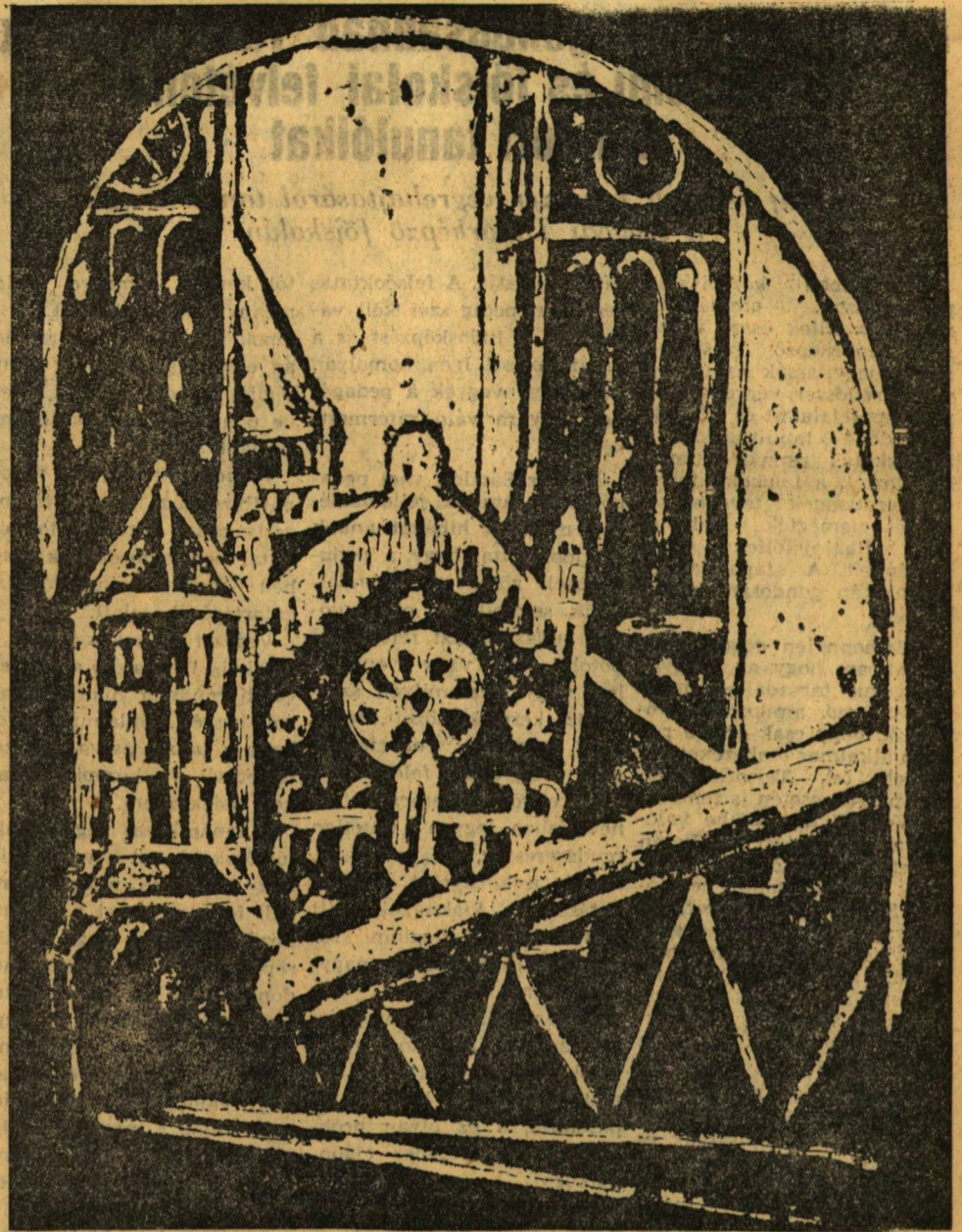
— Van-e konkrét terve igazgató elvtársnak az egyetemek és a Játékok együttműködésének elmélyítését illetően?

Kérésom és javaslatom lenne. Meggyőződésem, hogy számos szegedi értelmiségi és vendég nevében beszélek, amikor arra kérem az egyetemek és főiskola vezetőit: emeljék a kiegészítő rendezvények színvonalát a következő esztendőben ún. nyári szabad-egyetemi program összeállításával és lebonyolításával. Mind az orvostudományi, mind a tudományegyetem vonatkozásában olyan neves előadó- és kutatóapparátussal rendelkezik Szeged, hogy — lokális elfogultság nélkül szólva — a legszínvonalasabb „vidéki” nyári egyetemi programot lehetne összeállítanunk.

— A jelenlegi „idény” tekintetében volna-e speciálisan egyetemi vonatkozású terve vagy kívánsága az igazgatóságnak?

— Az a kérésünk és óhajunk is, hogy az egyetem kutatói kísérjék figyelemmel a Játékok műszaki és művészi problémáit. A műszaki kérdéseket illetően: a Bolyai Intézet munkatársainak nagyvonalú hálának lennének ha figyelemmel kísérnék a Játékok műszaki berendezésének működését, s javaslatot tennének a további finomításokra. Kérnénk az irodalom és történelem-szakos előadókat is: a művészeti kérdésekhez, a történelmi hitelesség problémáihoz, s számos szakmába vágó mozzanathoz szíveskedjenek hozzájárulni még az előkészületek stádiumában. Progresszív értelmiségünk képviselői szólnának bele építő módon a városfejlesztés, a telepítés problematikájába, s szellemi erejükkel, tanácsaikkal segítsék „álmunk” valóra váltását: Szeged fesztivál-várossá fejlesztését a szó szoros értelmében. Végül hadd kerjem meg az igazgatóság nevében egyetemi előadóinkat: külföldi barátait, kollégáikat — akikkel az utóbbi években egyre szorosabb kontaktusba kerültek — hívták meg rendre a Játékok produkcióinak megtekintésére, hogy szép városunk hírneve, szocialista hazánk becsülete mindinkább terebélyesedjen, s a Játékok művészi teljesítménye egyre jelentékenyebb, tekintélyesebb nemzetközi kulturális tényezővé emeljen.

Dér Endre

Fráter Lóránd metszet

Erkel forradalmi művészetének csúcsponjtja

A Brankovics György bemutatója a Szabadtéri Játékok színpadán

Különös, hogy ez az opera, amelyet a múlt századi bemutatója óta a tavalyi budapesti felújításáig nem játszottak magyar színpadon, igazán itt talált megéretté, itt lett utat a közönség szívéhez s itt teljesedett ki a maga monumentálisában a Szegedi Szabadtéri Játékok színpadán. Különös, de nem véletlen.

A hazafias hősiességnek, a meg nem alkuvó bátorságnak, a török elleni harcnak egyetlen igazi hőse van ebben az operában, s ez maga a nép. Erkel a kiegyezés korában írta ezt az operát, s a nemességből való kiábrándulása kap hangot Brankovics György alakjának színpadra állításában. Ezért nem lett „nemzeti közkinccs” kilencven évén át ez az opera, s ezért érezzük most mi mégis annyira korszerűnek, annyira igaznak a kilencven évi hallgatás után megszólaló Brankovics-ot.

De nemcsak mondanivalójában mai, hozzánk szóló Erkel operája, amelyet méltán tartanak a zeneszerző realista művészetének csúcsponjtjának, hanem korszerű zenei eszközeiben is. A korábbi Erkel-operákra annyira jellemző verbunkos-hangzás itt csaknem teljesen elmarad, a hagyományos, zárt, s áriakra épülő szerkesztés helyett pedig egy szabadabb, az áriát az énekeszével egybeolvasztó szerkesztésmód kerül előtérbe. A nép szerepének fontosságára utal az is, hogy nem az áriák, hanem a kórusok hordozzák az opera hangsúlyos mondanivalóit.

Kókai Rezső Erkel zenéjét tiszteletben tartó, stílusos átdolgozása ezeket az erényeket emelte ki az operának, amelyek Mikó András rendező avatott keze alatt lenyűgöző, monumentális, minden eddiginél nagyobb szabású bemutatóvá érték a szegedi szabadtéri színpadon. S ha voltak

is apróbb gyöngéi a rendezésnek, vagy a díszletezésnek, azok jelentéktelenségévé törpültek az előadás szuggesztív, magával ragadó sodrásában. Az énekesek művészetükhöz, nevükhöz méltó teljesítményt nyújtottak. Fodor János Brankovicsa gyarlóságában, gyöngességében és bukásában is fejedelmi, tiszteletet ébresztő. Mátyás Mária elsősorban hangjának szépségével aratott sikert. Simándy József Muratja férfias jelenség, szerelme őszinte, igaz szerelem. A kitűnő énekes ezúttal énekesi teljesítményében mintha elmaradt volna a tőle méltán elvárt színvonal. Brankovics két fiának szerepében Palcsó Sándor és Háy Erzsébet adott plasztikus és zeneileg is igényes alakítást.

Az epizód szereplők közül elsősorban Katona Lajos és Gyimesi Kálmán alakítását figyelmet érdemlőnek, de feltűnt szép hangjával Fruzsina szerepében Svéd Nóra és Hunyadi Lászlóként Tarnay Gyula is.

Fülöp Zoltán színpadképei kitűnően alkalmazkodtak a szabadtéri színpad adottságaihoz és a monumentális ábrázolás követelményeihez. Kórodi András karmesteri irányításával a zenekar betöltötte fontos szerepét. A ballet-betéteket Barkóczy Sándor színes koreográfiája tette emlékeztetővé s a táncosok, köztük elsősorban a szót táncoló Gombkötő Erzsébet megérdemelten arattak nagy sikert. A kiállításban az impozáns előadáshoz méltó jelmezeket Márk Tivadar tervezte.

Erkel életművét mi is nemzeti közkinccsünknek valljuk. Annak valljuk e nagyszerű mű egészét, nem rekesztve ki abból egyetlen alkotást sem. Ezért kétszeresen nagy öröm számunkra, hogy a múlt társadalom által kilencven évi szilenciumra ítélt, elhallgattatott Brankovics György minden eddiginél emlékeztetőben előadásban szólalt meg a Szabadtéri Játékokon.

P. L.

Mese és valóság játéka

A Szentivánéji álom előadásáról

Mozgalmas, színes, kiválóan összehangolt előadásban, látványos, bábajos díszletek között formálta színre Szentivánéji álom rendező Shakespeare briliáns vígjátékát. Mese és realitás, grációzus könnyedség és vaskos valóság, lenge játékoság és életos dinamizmus szerencsés arányérzékkel kimunkált keveréke a produkció, kétségtelenül az eddigi legképrázatosabb, legjelentősebb Szentivánéji álom — magyar színpadon. Erdemes volt a Dóm téren is színre vinni, bár mintha a monumentális színpadon nem érvényesülnének eléggé a cserab meszerű mozzanatai, intímabb jelenetei. Ezért az előadás legszürkébb momentumai kétségtelenül a szerelmes párok — egyébként kedves, bohókás, a fiatal báj, érzelmi gazdagságát megjelteni hivatott epizódjai. A szerelmesek közül csak a gondosan artikuláló Tóth Judit tetszett, bár ő is adósunk maradt — színesség, plaszticitás tekintetében.

Az előadás kiemelkedően nagy meglepetése Harkányi Endre Puckja. Bebizonyította, hogy ez a szerep a zamaszosan szögletes, vérbő figura megformálására sokkal alkalmasabb, mint holmi nőiesen ellágyított csinyterő megjelenítésére. Ilyen lendülettel, melynek Barkóczy Sándor ke-

letesen temperamentumos, színes Puckot eddig aligha állítottak magyar színpadra. Darvas Iván markáns, férfias Oberonja is gondos munka volt. Váradi Hedvi Titániaja ezúttal adós maradt az alak sokszínűségének érzékeltetésével.

A mesteremberek csoportjából Gózon Gyula méltósággal megformált Vuckorja emelkedett ki, de Kátay Endre Zubolya és Fehér Tibor Dydása is sok tapsot kapott. Eredeti hangvételű, fanyar humor áradt mindkét alakításból. Kár, hogy a többiek túlkarikírozták a figurákat.

Bessenyei Ferenc valóban „fejedelmi” fejedelmet formált a nézők elé, ragyogó orgánuma hangja méltóságteljesen, erőt sugárzóan zengett be a hatalmas nézőteret. Kőműves Sándor Egeusa kiváló alakítás, karakterisztikus és pontos.

Mendelsson bábajos zenéjét Vaszy Viktor imponáló biztonsággal, a női szerepek is gondosan ügyelve vezényelte. Fülöp Zoltán stílusos, fantáziagazdag díszletei, s Márk Tivadar minden igényt kielégítően pompás, képrázatos látványos jelmezei minden dicsőítést megérdemlően.

Jelenet az operából. Jobbra az előtérben Mátyás Mária és Fodor János, Mara és Brankovics György szerepében.